

Weetjes

Kunnen bomen huilen?

Soms zie je langs de stam van een boom geelachtige druppels. Als je ze aanraakt, merk je dat ze plakken. Dat is hars. Als er een tak afbreekt van een boom, druppelt er kleverige hars uit de wonde. Een beetje zoals jij bloedt als je gevallen bent. Na een poosje vormt de hars een korstje en dan is de wonde genezen. Elke boom heeft zijn eigen hars, met zijn eigen speciale geur!

Welke soorten bladeren zijn er?

Er zijn heel veel verschillende soorten bladeren in allerlei vormen. Hoe bladeren eruitzien, heeft vaak te maken met de plek waar ze leven.

De wilde asperge bijvoorbeeld groeit aan winderige kusten en heeft pluimvormige bladeren waar de wind als het ware doorheen kan waaien. Grote, vaste bladeren zouden zeker scheuren.

Er zijn enkelvoudige bladeren zoals die van de eik en de beuk.

Meervoudige zoals de acacia of de lijsterbes.

Sommige bladranden zijn gaaf, andere zijn gekarteld, gezaagd of ingesneden. Er zijn ovale blaadjes, hartvormige of ronde.

Sommige blaadjes zijn bedekt met haren of met een waslaag, om uitdroging tegen te gaan.

Altijdgroene planten, zoals hulst bijvoorbeeld, hebben vaak steviger bladeren, omdat ze alle seizoenen moeten doorstaan.

Wat is de grootste en de kleinste plant?

In Californië (VS) groeien de grootste planten ter wereld. Het zijn sequoia's, naaldbomen die tot 95 meter hoog kunnen worden.

Het kleinste plantje is eendenkroos. Het heeft geen wortels en drijft op het water. Het is niet meer dan 0,3 millimeter groot.

Wat is de oudste en de dikste boom?

Oudste

De oudste bomen zijn vaak naaldbomen. De oudste boom ter wereld is een spar in Zweden, die ontsproot vlak na de laatste ijstijd en nu zo'n 9550 jaar oud is. De takken en stam zijn eigenlijk lang niet zo oud. Het is het oude wortelgestel dat telkens nieuwe bomen laat uitspruiten. Ongeveer om de 600 jaar komt er uit dezelfde wortels een nieuwe boom te voorschijn.

In België is de oudste boom een taxus die groeit in Hamme-Mille bij Leuven. Hij zou in 1232 zijn aangeplant toen daar een abdij werd gesticht.

Een andere heel oude boom is de Caesarsboom in Lo-Reninge (West-Vlaanderen). Volgens een oud verhaal bond de Romeinse legeraanvoerder Julius Caesar zijn paard aan deze boom. Hij was toen op weg naar Brittannië en wilde even uitrusten in de schaduw. Als dat klopt, is de boom zowat 2000 jaar oud! De oudste boom in Nederland is een zomereik in Laren, die 450 jaar oud is.

Dikste

In Sequoia National Park (VS, California) staan de beroemde mammoetbomen, met de dikste boom ter wereld, de General Grant (omtrek 32,8 meter). De dikste boom van België is een zomereik in Liernu, die een omtrek heeft van bijna tien meter. De dikste boom van Nederland is een tamme kastanjeboom in Beek Ubbergen (bij Nijmegen). Hij heeft een omtrek van 8,5 meter.

Hoe verspreidt zaad zich?

Planten gebruiken een heleboel slimme trucs om hun zaden te verspreiden. Om te beginnen laten veel zaden zich drijven op de wind, zoals de helikopter-vormige zaden van de esdoorn of de pluusjes van de paardenbloem.

Andere zaden drijven op het water weg tot ze ergens aanspoelen. Er zijn planten zoals de wikke, waarvan de zaaddozen in de warmte van de zon openbarsten zodat de zaden alle kanten op worden gekatapulteerd. Nog andere zaden hebben weerhaakjes zodat ze in de vacht van voorbijkomende dieren blijven hangen tot ze er op een andere plek weer afvallen. En ten slotte is er nog een heel rare manier om op een nieuwe plek terecht te komen: door de buik van een dier! Sommige planten verstoppen hun zaden in lekkere bessen die door vogels of andere dieren worden opgegeten. Het vruchtvlees van de bes wordt verteerd in de buik van het dier, maar de zaden komen ongedeerd weer naar buiten in keuteltjes of vogelpoep...

Lang, heel lang geleden

Nooit meer kou!

Toen de Romeinen lang geleden naar het noorden trokken om onze gebieden te veroveren, hadden ze wel eens last van de kou. Ze bedachten daarvoor een prima remedie: in hun blote bast gingen ze rondrollen in een paar brandnetelplanten. Die prikten hen over hun hele lichaam, zodat ze de kou niet meer voelden! Dat ze vervolgens halfgek werden van het branderige gevoel en de jeuk, vonden ze blijkbaar minder erg.

Heilige struik

Volgens de oude Germanen was de vlier een heilige struik die je beschermde tegen boze geesten. Je mocht de vlier echter niet omhakken, want dan werkte het omgekeerd! Bij elke boerderij werd zeker een vlier geplant, liefst tegen de gevel tussen de ramen. Hij beschermde de bewoners in elk geval tegen de vliegen, want die houden niet van vliergeur. En hoe minder vliegen, hoe minder kans op allerlei besmettingen!

*hff... watjes!!
VORST DIE PAAR PRIKJES...*

*Weerbericht
... uit de tuin*

- * Vorst in september, een zachte december.
- * Houdt de boom bladeren lang, weest voor een lange winter bang.
- * Geeft Allerheiligen (1 november) zonneshijn, dan zal het spoedig winter zijn.
- * Sint-Andries (30 november) brengt de vries.
- * Wie houdt van wind, november bemint.

NUTTIGE BEESTJES

Spinnen

Het hoeft niet gezegd dat deze griezelige beestjes juist hun nut hebben. Ze zijn nuttig omdat ze zich voeden met insecten in de tuin.

Maak dus hun web niet stuk en maak ze ook niet dood. Met een papier en een glas kun je ze eenvoudig uit je huis weer in de tuin zetten.

Bijgeloof

Duivels

Planten met stekels en doorns weren mensen en dieren af. Vroeger dachten de mensen dat ze ook bescherming boden tegen duivels en kwade geesten.

Geurig

Planten die sterk geuren werden gebruikt om de lucht te zuiveren en om kwade geesten en ziektes te weren uit het huis.

Zo werden rozemarijn, jeneverbes en boerenwormkruid gebruikt om je te beschermen tegen de pest.

Chrysanten

Chrysanten doen door hun ronde vorm met stralenkrans denken aan de zon. Daarom zijn ze vaak een teken van geluk en lang leven. Ze staan ook voor rust na een leven van hard werken. In West-Europa worden ze vaak gebruikt om op de graven te plaatsen rond Allerheiligen en Allerzielen (1 en 2 november). De bloemen overleven tot de eerste vrieskou.

BOERENWORMKRUID

JENEVERBES

Toverzaad

Varens zijn rare planten: ze krijgen nooit bloemen, en toch komen er altijd maar varens bij. Veel mensen waren ervan overtuigd dat er een soort onzichtbaar varenzaad moest bestaan, met heel speciale krachten.

Als je het in je schoenen strooide, werd je onzichtbaar.

Met wat varenzaad tussen je vingers kon je makkelijk het werk van wel veertig mensen tegelijk doen, dus dat schoot lekker op.

Met varenzaad in je zakken kon je gewoon niet anders dan raak schieten en dat was handig tijdens de jacht.

En met wat varenzaad in je ogen kon je de diepste geheimen in iemands hart lezen. Verder weerde varenzaad de bliksem af, was het onmisbaar bij het vinden en opgraven van schatten en won je er alle spelletjes mee.

Duivels

Wil je dat varenzaad om onzichtbaar te worden of om iemands diepste geheimen te kennen?

Daar moet je wel iets voor over hebben.

Een hele adventsperiode lang (vier weken voor Kerstmis) mag je niet bidden of naar de mis gaan. Op kerstavond tussen elf en twaalf uur ga je op het kruispunt van twee wegen die naar een kerkhof leiden, staan. Eerst word je lastig gevallen door de zielen van een stel doden die je van je plannen af willen brengen... Maar als je volhoudt komt de duivel zelf je een onzichtbaar zakje varenzaad overhandigen.

• Recept •

Pompoensoep

Een van de lekkerste drankjes met Halloween is natuurlijk pompoensoep. Met vers stokbrood en boter erbij een niet te versmiden lekkernij!

Wat heb je nodig?

- 600 gram pompoen
- 1 ui
- 1 wortel
- 1 takje selder
- 2 aardappelen
- 100 ml volle melk of room
- boter
- peper en zout
- twee liter water
- 3 eetlepels peterselie
- 3 bouillonblokjes (kip)

Aan de slag!

- Maak de groenten schoon. Schil de pompoen en snijd hem in blokjes. Vraag daarvoor hulp aan een volwassene, pompoenvlees kan soms nogal taai zijn. Schil de aardappelen en snijd ze ook in blokjes. Schraap dan de wortel en snijd hem in stukjes. Pel de ui en snijd hem in stukjes. Snijd het takje selder fijn.
- Verwarm de boter in een pan en fruit hierin de ui. Voeg de wortel, selder, aardappelen en pompoen toe en fruit alles nog even mee.
- Doe het water en de bouillonblokjes erbij en breng de soep aan de kook.
- Laat de soep een halfuurtje doorkoken en mix ze.
- Doe er daarna melk of room bij en kruid met peper en zout.
- Giet de soep in kommetjes en werk af met een plukje peterselie.
- Je kan er ook wat rozemarijn aan toevoegen.

Supertruc voor Halloween!

Maak gehaktballetjes voor in de soep. Steek er kleine stukjes spaghetti door. Bij het koken worden de stukjes slap en daardoor lijkt het alsof er kleine spinnetjes in je soep zwemmen!

• Recept •

Kastanjes poffen

Dit kun je natuurlijk in een vuurtje doen, maar ook in de oven gaat dit heel makkelijk.

Wat heb je nodig?

- tamme kastanjes
- een oven

Aan de slag!

Let op dat een volwassene je helpt bij het gebruiken van de oven! Als je geen ovenwanten draagt om je handen te beschermen, kun je je lelijk verbranden!

- Verhit de oven tot hij zeer heet staat, ongeveer 250 °C. Laat de bakplaat zitten, zodat hij mee opwarmt.
- Snijd de kastanjes met een scherp mes kruiselings in.
- Verdeel ze over de bakplaat en wacht tot ze 'poffen'. Een kwartiertje is meestal genoeg.
- Laat ze wat afkoelen, tot je ze kunt vastpakken om de schil eraf te halen.

Vergeten planten

Sierpompoen of kalebas

Dat is een niet-eetbare variant van de pompoen. De vruchten zijn veel kleiner en hebben verschillende grappige vormen of kleuren. Je kunt ze makkelijk kweken, maar ook in de winkel kun je ze kopen.

Slinger van kastanjes en herfstbladeren

Wat heb je nodig?

KNUTSELS
← EN →
FRUTSELS

Aan de slag!

- Was de kastanjes en droog ze af tot ze mooi glimmen.
- Controleer of er geen gaatjes of wormen in de kastanjes zitten.
- Vraag aan mama of papa om in de kastanjes gaatjes te boren. De noten zijn veel te hard om er met je naald door te kunnen.
- Neem een lang stuk touw en leg er een dikke knoop in.
- Rijg de noten op het touw, en wissel af met de bladeren.
- Ga zo door tot je slinger af is.
- Leg een dikke knoop na de laatste kastanje.

Notentaartje

Wat heb je nodig?

Aan de slag!

- Lijm de twee (kaas)doosjes op elkaar.
- Leg de doosjes op hun kant op het ribbelkarton en knip een strook uit die net zo breed is als de doosjes samen hoog zijn.
- Lijm de herfstvruchtjes en nootjes op het bovenste doosje.
- Lijm het kantpapier onderaan het onderste doosje.
- Kleef het ribbelkarton rond de smeerkaasdoosjes.
- Strik de raffia of het lintje rond het ribbelkarton.
- Ontdek je nog lege gaatjes bovenop je taartje? Dan kun je deze nu opvullen met kleine nootjes.